Број 212 У Новом Саду, у четвртак 27. септембра 1907 Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан двапута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 крука.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

Шта се спрема у Босни и Херцеговини?

У вечерњем броју „Заставе“ донели смо брзојав из Бањалуке. Књижевник српски Петар Кочић и одговорни уредник „Отаџбине“ Кондић затворени су. Њих је спровела у затвор не полиција него војници. Ово значи нешто и то не добро.

У овом броју „Заставе“ доносимо вест, да је одговорни уредник „Народа“ Михајл Вукојевић осуђен на три месеца затвора, који му је затвор пооштрен са једним даном самоћног затвора. А осуђен је и новинар Васил Грђић.

Ово се догађа сад, кад је Босна и Херцеговина добила неки закон о слободној штампи.

У новије време множе се случајеви из којих се види, да у Босни и Херцеговини бива све јаче стега, која је пре тога нешто попустила.

Из онога како се понаша надбискуп Штадлер, види се јасно шта се спрема. Он шири чак лично хрватску пропаганду, која треба да тражи да се Босна и Херцеговина прикључе Хрватској. Уједно се опажа, да хоће Србе и опет што јаче да згњече.

Штадлеров и владин „Хрватски Дневник“ расправља сад у најновијем броју питање: Ко да буде сарајевски митрополит? Но пре свега утврђује, да народ нема у томе удела ко да му буде мотрополит. Тај лист спомиње бањалучког епископа Летицу и спомиње још владику Милаша. Спомиње да о њима може бити речи, а народни кандидат нек се не нада ничему

Из овог се јасно види, какав ветар душе у Босни у Херцеговини. Не само да не мисле водити рачуна о народу српском него га управ изазивају. И више ће одређивати Штадлер о српском митрополиту но народ српски. А кад је у овом питању тако, може се мислити како ће бити у другим питањима.

И кад већ то хоће што спремају онда се по себи разуме, да по српске новинаре и књижевнике наступају црни дани и да ће стега према Србима бити велика.

Но српски народ је у Босни и Херцеговини претурио много више преко главе, па ће претурити и ово, а босанска влада преварће се и опет у својим надама, као што се и до сад варала.

Организација

српске народне радикалне стравке у вуштарском срезу.

На Крстов дан после подне око три сата одржали смо не скупштину, како то вели глупави дописник „Србобранов“, него поузданички састанак. Колико је требало позвати људи из места на састанак позвано је, а како је састанак изазвао занимање народа, дошла их је неколицина и који нису позвани Позвано је неколико само сталаца на састанак, да могу пратити рад и ако се не варамо био је само један самосталац на састанку тамошњи учитељ.

Бобоћани су изјавили жељу дру Светиславу Новаку, да желе организацију радикалне странке спровести у Боботи. Тој жељи се одазвао др. Светислав Новак. На састанак су дошли Пера Станишић, Шандор Станишић и Никола Бингулац из Вуковара, Петар Милојчић из Тења, Јован Магарашевић из Чепина и Милорад Мијатовић из Маринаца.

Састанак је одржан у пространом дворишту Мирка Патковића. Присуствовало је три стотине људи. Говорили су др. Светислав Новак, Јован Магарашевић, Пера Милојчић и Милорад Мијатовић. За време говора дра Новака упао је у реч ратар Црногорчевић из Пачетива. Намештен је био од самосталаца да сумњичи дра Новака. Тужио се тај ратар како неће да га бране Срби адвокати, него мора да иде Хрватима и како је тобоже др. Новак задржао његов новац, мислећи тиме убити поверење народа у дра Новака. Али, кад др. Новак рече, да је новац положен код суда и кад је народ разабрао да је исти човек хтео на не баш најлепши начин превести неки иметак на себе, настало је огорчење против тога човека и морао је за раније измаћи са места на коме се састанак одржао.

Од самосталаца нико ни речи не проговори мада им се дала прилика. Важно је споменути, да су Бобоћани изразили жељу да се у Боботи одржи јаван збор. Затим се приступило организацији. У одбор су изабрани: Мирко Патковић, Војин Недић, Стојан Војновић, Миливој Клајић, Срета Томић, Гојко Малетић, Милан Недић, Никола Продановић, Сава Стојаковић, Исидор Барварац и Богдан Патковић.

На изабраном одбору је сада дужност да учини све што је потребно да се српска народна радикална странка развије у Боботи. Познавајући изабране одборнике, уверени смо да ће својим радом осветлати образ радикални. Самосталци нек се кочопере, зна се ко су и какви су, а Бобоћани им више не верују.

Гости из Вуковара, Чепина, Тења и Маринаца лепо су испраћени а још боље дочекани у Пачетину. Дочекаше их пред уласком у село на пет кола. Допраћени су тамбурашима и српским заставама.

Скупштина је одржана у најбољем реду. У име сазивача говорио је наш пријатељ Милисав Црногорац јаким звонким гласом. Умолио је чланове средњег одбора да присутнима између осталога и протумаче зашто је радикална странка иступила из коалиције. Говорио је о томе Јован Магарашевић и др. Новак. Народ је одобрио разлоге иступа и изјавио да остаје веран радикалној странци. За тим је још говорио и Петар Милојчић.

Приступило се организацији. У одбор су изабрани: Милисав Црногорац, Радован Црногорац, Лазар Предић, Стеван Предић, Никола Поповић, Јован Пузић, Милисав Миланковић и Никола Стојановић.

Примећујемо да је Пачетин челенка српске народне радикалне странке у вуштарском срезу. Било је ту присутног народа и из осталих села. Сви изразише жељу да се што пре дође и у њихова места.

Видимо да је народ наш уз радикале. Све оно што говоре самосталци — за које се не зна нити ко су, нити шта су — а за њима и пропали либерали лаж је. Дочекаћемо и нове изборе и видећемо ко има право Њима ћемо оставити нек терају занат пиљарица а ми ћемо бити људи и радити. #

Задужбина краља Петра у Тополи.

Краљ Петар зида велелепну цркву на вису Опленцу, код Тополе. Темељ је на свечан начин освећен 24. ов. мес. О томе чину извештавају ово:

«Краљ, бурно поздрављен од стране народа, ушао је у стару тополску цркву, зидану 1811 год. праћен престолонаследником Ђорђем, кнезом Павлом, члановима владе и осталим гостима. После одслужене службе, на којој су чинодејствовали митрополит Димитрије са 20 свештеника, одржан је у цркви помен на гробу вожда Карађорђа. После помена пошла је литија на вис Опленац, на темељ нове цркве св. великомученика Ђорђа, задужбине краља Петра. На вис су изашли пешке краљ, престолонаследник, кнез Павле, министри, сви гости и народ. Чета 11 пука постројена пред црквом одавала је почаст уз звуке труба, звона и пуцњаву прангија. На челу литије ишао је митрополит са свештенством, за тим краљ са пратњом и народ најмање 10.000 људи. На вису Опленцу, који доминира околином и са кога је диван поглед на Тополу, Венчац, Рудник, Авалу, Космај, орашчке планине и околне висове, постројио се народ у полукругу око лепога венца окићеног заставама и грбовима Србије и свих српских земаља. У венцу заузели су место краљ, престолонаследник, кнез Павле, министри и многи гости из Београда, Тополе и околине.

Пред темељем црквеним извршено је водоосвећење. Повељу на пергаменту, узидану у темељ, потписали су краљ, митрополит, председник министарства, министар просвете и архитект Владимир Поповић. У темељу цркве узидан је велики крст на месту на коме ће бити часна трпеза.

До темеља је сишао краљ са престолонаследником Ђорђем, кнезом Павлом, митрополитом, министрима и пет свештеника. Те је митрополит на најсвечанији начин извршио освећење темеља. Краљ Петар је са сребрном мистријом презуваo малтером камен темељац и сребрним чекићем учврстио темељ. То је био дирљив призор, у многоме оку видела се суза радосница, јер је овде ударен темељ не само задужбини краља, цркви св. Ђорђе, већ уједно и темељ споменику првог српског устанка, ослобођењу Србије на вису Опленцу са кога је вожд Карађорђе сваку победу топовима објављивао српском народу.

Краљ Петар изговорио је тад ове речи: «Благодарим свевишњем што сам дочекао да могу у драгој ми Тополи ударити темељ храму, у коме ће се чувати земни остаци мојих предака. Нека би дао Бог, да ова моја задужбина дуго година поје у славу божију и узноси молитве небу за моје потомство и миле ми народ српски. За тим је настављено богослужење. Архимандрит Аксеније шкропио је водицом цео темељ, окићен заставама и грбовима, — и околни народ. По томе је митрополит изговорио беседу одајући заслужену хвалу и признање народно делима краља Петра, који подижући храмове божије улази у ред Немањића и Грбљановића.

Краљ је давао ручак својим гостима, на коме је било 80 особа.

По ручку је настало народно веселе, које је узело све већег маха, пошто је народ из околине једнако придолазио у Тополу. Веселе је трајало до увече. У 7 часова била је свечана вечера, коју је у вождом коњаку дао Краљ својим гостима.

Далматински сабор.

У саборској седници од понедељника примљен је предлог, да се дигне земаљски зајам у износу од једног милијона круна. После тога се прешло на претрес основе изборне реформе. Заступник Трумбић доказује да треба увести опште бирачко право. Цела земља да се подели на 15 изборних котарева, у сваком котару да се бирају по 3 заступника, сваки изборник да може гласати за кандидата и 2 заменика. Катнић предлаже, да се израда реформе изборног права уступи земаљском одбору, уз налог, ако би влада и даље оклевала, да он сам изради такву основу, којом се уклањају очигледне неправде садашњег изборног реда, и која ће колико толико дати прилике свима слојевима народа, да утичу на састав заступника у сабору. Талијан Зилијото се противи

том, и вели да народ још није дорастао за опште бирачко право, тражи законске заштите за мањину, и вели, да ће Талијан гласати против изборне реформе. Заступник Чингрија се ограђује против тога, као да се изборном реформом иде на угњетавање Талијана, противи се том, што Талијани траже заштиту своје народности и напомиње да у Далмацији живи само талијанска просвета, али не и талијански народ. Њега онде нема.

Избори у государственој думи.

До 12. септембра изабрано је у 26 губернија 6663, сеоска повереника; од ових иде: 15 савезу руског народа, 8 правном поретку, 4 октобристима, 3 мирном обновљењу, 41 кадетима, 4 приближним кадетима, 8 трудовцима, 4 сељачком савезу, 68 социјалним демократима, 15 социјалним револуционарима, 3 муслиманском колу, 3 умереној муслиманској фракцији, 8 националистима, 612 монархистима, 1845 десници, 538 умеренима, 1 конзервативцима, 8 крајњој левици, 11 који се примичу левици, 48 блиских напредњацима, 1640 нестранким, 1075 који не знају којој странци да се приволе, 4 који се приближавају народњацима.

Ситни су поседници изабрани 2205 повереника од којих припада њих 35 савезу руског народа, 5 октобристима 4 који нагињу кадетима, 92 кадетима, 1 социјалним демократима, 154 народњацима, 24 руским националистима, 147 монархистима, 711 десници, 21 умеренима 1 конзерваторцима, 46 левици, 25 напредњацима. 429 нестранким 462 непознатим

Радници су изабрали 689 повереника, од којих припада њих 1 савезу руског народа 2 октобристима, 16 кадетима, 1 више левици, но кадетима, 99 социјалним демократима, 24 социјалки револуционарима, 2 естонској напредној странци, 32 монархистима, 55 десници 135 умеренима, 8 крајњој левици, 134 су без икакве странке, 64 непознати. Овај избор сведочи о великом изобиљу политичких странака, и о великој поцепаности политичког мишљења.

Сутрашњи страјк.

Пошто и штампарски радници сутра страјкују у корист општег, тајног гласања, то неће „Застава“ изаћи ни у четвртак у вече, ни у петак ујутру.

Расправа против листа „Народа“

Сарајевска „Српска Ријеч“ саопштава: У прошли понедељак одржана је на овдашњем окружном суду главна расправа против одговорног уредника „Народа“, Михајла Вукојевића које оптужен због три заплењена чланка, и против главног сарадника, Василија Грђића, као писца једног од заплијењених чланака. Први је кажњен са 3 месеца затвора, пооштрена са једним даном самотног затвора или 100 К глобе. Обојица су пријавили призив и ништовну жалбу.

Бомбардовање града ради огледа

Што год раде, раде Енглези темељито. Енглески ђенерални штаб желећи да тачно испита дејство нових топова, заградио је у Окстенду од прилике 8 миља далеко од Онекхамптона читаву варош па је после бомбардовао. Све зграде беху направљене од греда, опека, дасака и платна. Црква је имала високи торањ са часовником и на општинској кући лепршала се застава црвеног крста. У кућама беху људи од дрвета, на улицама дрвени коњаници, пролазници и разне животиње. Против града наместише две батерије, свака од четири топа шестедесетофунташа најновијег система, и једна батерија брзометних топова. Паљба је отпочела на растојање од 8000 јарда (7.300 метара) и примакоше се чак на 2000 јарда. Паљба трајаше три сата с прекидима, потребним за премештање батерија. Гађалису шрапнелима и гранатама. Дејство беше страховито. Сав град је био разорен и ниједно дрвено створење није остало, а да није било бар „рањено“. По тврђењу официра, уништио би потребан број батерија сваки град на растојању од 10.000 јарда за сразмерно веома кратко време.

Како се коза претворила у јарца?

Недавно догодио се у Бовшком у горњој Крањској овај шаљив догађај. Човек из Чешкога Луга купио је козу у Сочи. Враћајући се кући кроз Калу, привеже козу о плот и оде у крчму. Како је добро купио, напије се више вина, те се развеселио. У Калу је био један јарац поеве сличан овој кози. На ње се сети један шаљивчина оде по јарца и привеже га о плот, а козу одведе. На то изађе човек из крчме, одвеже своју „козу“ и крене кући. Дошавши кући — а бијаше мрак — наложи жени, нека помузе „козу“, да је не буде тиштало млеко и да животиња не трпи бол преко ноћ. Жена весела, што је добила козу, похита у стају и стаде музти. Али се чудом зачуди, јер јој коза не даде млека. Љута оде кући к мужу, који је већ био у постељи напсује га поштено, да је пијанац и да је у пијаности купио јарца место козе. Друго јутро крене муж пун зловоље са својом „козом“ натраг у Сочу. У Калу опет стане, привеже козу о плот и оде у крчму и почне приповедати крчмару на дуго и широко, што му се догодило. То сазна шаљивчина одвеже јарца и привеже натраг његову козу. Кад се човек на приповедао крчмару, оде с козом у Сочу, где је купио козу. Тамо се стану чудити његовом приповедању, а да му докажу, да је у истину купио козу, а не јарца, помузу је пред њим „Чекај, чекај, проклета бабо зна ћеш кад дођем кући, да је ово коза а не јарац“. У Калу га чекали, да га поново насамаре, ну човеку се журило, па оде кући, а да се није вратио у крчму, па по том није ни сазнао, како се његова коза била претворила у јарца.

Међународна утакмица.

Управа царкуса Пикарди приредила је ових дана у Новом Саду уз свој програм и међународно хрвање. Учесници су били од Срба Петар Зебић, Сава Рајковић и Марковић, Бугарин Иванов, Мађар Мичеји, Немац (из Беча) Хохенбиглер, Холандез Андерсон и Пољак Корнацки. Највештији хрвачи су били Зебић, Корнацки и Андерсон. Главну је награду однео Србин Зебић победивши све остале. Другу награду однео је Пољак Корнацки, трећу Холандез Андерсон.

Грчки светац!

На затвореним вратима цариградске патријаршије, гдје је 1821. год. обешен патријарх Григорије V. као вођ грчког устанка и члан „Филики Етерија“, изнешена је слика његова. Турска влада саопштила је патријарху наредбу којом се наређује да се слика дигне, јер је поменути патријарх био осуђен на вешала због велеиздаје и да се не би излагањањем слике узбуђивало грчко грађанство. Патријарх је одговорио да је сам заповедио да се слика изложи јер се Григорије V сматра за свеца.

Народно здравље.

Падавица.

Падавица покашто прође и без нарочитог правилног и уредног лечења. У тим случајевима и лежи глас и слава разних видара и лекарских варалица, која су нарочито на овом пољу познати по цел м свету, како код простог народа тако и код образованог света. Каквих ти ту лекова и гадова не дају ти „природни“ лекари јадним епилептичарима да узимају. Цела апотека средњег века огледа се у њима: пепео од сврачијих костију, које се морају убити првих 12 ноћи по Божићу, прашак од кудељног конца, магарећа крв, свакојака бајања и записи. Пред строгим лекарским судом само је један лек одржао критику, а то је бром. Међу тим треба знати да он не спада у невина средства и зато је врло несавесно продавати га падавичарима, да они после сами узимају како и колико хоће, према свом личном нахођењу. Чак оне светске варалице, што преко новина објављују да имају сигуран лек против падавице, мешу у растворе, што продају публици, бром, и ако у свом огласу пишу да је бром отров и да га болесници треба да избегавају.

Бром треба болесници да узимају само по лекаревом пропису, који ће дати упутства не само о узимању тога лека већ и о целом начину живота, што је код ове болести од необичне важности Само тако може бром да помогне.

Они случајеви падавице, који су дошли услед повреде главе и живаца могу се излечити хируршком операцијом. Али код обичне падавице нису се отварања главе хируршким путем показала повољна.

Опасне падавичаре, а таквих има доста, ваља склонити у заводе за умно оболеле, а тако исто и оне који су заблесавили услед ове болести, па нема ко да води бригу о њима. У неким државама постоје нарочити заводи за падавичаре, где су они под непрекидним лекарским надзором.

Упамтити ваља да се вештачким путем не може никад прекратити наступ падавице. Главно је раскопчати болеснику одело, које га стеже око врата и око тела, метнути му јастук испод главе и пазити да се не повреди кад добије грчеве. Не ваља га прскати водом као што се то ради код несвестице. Ако су наступи врло чести, позвати лекара. „Н. З.“.

КРОМПИРА

црвена, такозвани роза, ранг, бела и жута, нуди вагонима најефтиније

АЛЕКСАНДАР А. МУДРОК

I 1257 7—30 Митровица (Срем)

ПРВА СРПСКА РАДИОНИЦА

ЈОРГАНА

прима на израду поручбине како из места тако и са стране сваковрсне **ЈОРГАНЕ**.

Израда брза и модерна, а цена умерена. Писмене поручбине са стране обављам најсавесније.

С поштовањем
Зорка М. Милићева
Нови Сад
.1096 12—30 житна пијаца бр. 3.

Главни уредник: Јаша Томић, Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

НОВЕ КЊИГЕ.

Изашле су из штампе ове нове књиге:

„Стравачке прилике у Хрватској и Славонији прије речке и задарске резолуције“ од дра Николе Ђурђевића Цена 12 потура. Препродавцима 33% рабата.

*

„Реч нашој браћи из Србије“. Од Јаше Томића Цена 10 потура (10 пара динарских). Препродавцима 33% рабата.

*

„Самосталци из Хрватске и Славоније и самосталци из Србије“. Од Јаше Томића. Цена 5 потура (пара динарских). Препродавцима 33% рабата.

Ове све три књижице говоре о најновијим приликама у Хрватској и Славонији.

*

Књижица за чланове срп. народне радикалне странке (са програмом странке и правилником о организацији.) Цена 20 потура. Ову књижицу треба сваки члан радикалне странке да набави.

*

„О социјализму“. Написао др. Б. М. На 88 стране осмине. — Цена 40 потура. Препродавцима 30% рабата.

*

XXVII. Законски чланак од 1907. (О школама) превео Милутин Ђурић. — Цена 20 потура. Препродавцима 20% рабата.

Поручбине на све ове књижице одправља

КОСТА ЛЕРА
Нови Сад (Ujvidék).

Љубица Марић

дипломирана примаља (бабица)
и масирерка

препоручује се овдашњем поштованом грађанству.

Станује: *Нови Сад, Телечкова улица бр. 32.* I. 1288 1—3

ТРАЖИ СЕ

чиновник

за штедионицу, који је свршио трговачку школу, а има двогодишњу праксу, те говори и пише српски или хрватски и немачки. — Почетна плаћа је 1000 круна.

Понуде се имају поднети до 25. октобра о. г

Штедно и заложно деоничко друштво у Митровици

1281 2—2

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.